

NÁVRH NÁRODNÍHO ROZVOJOVÉHO PLÁNU ČR NA OBDOBÍ 2007-2013

Short note

V pondělí 16. ledna se konala **veřejná prezentace prvního návrhu Národního rozvojového plánu České republiky na roky 2007 až 2013**, který je nezbytným dokumentem v procesu čerpání dotací ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti Evropské unie. Vyplývá z něj, že počet operačních programů, prostřednictvím kterých české subjekty čerpají dotace z fondů EU, v budoucím programovacím období 2007-2013 podstatným způsobem vzroste. Oproti nynějším 5 operačním programům a 2 jednotným programovacím dokumentům se počítá se vznikem až 24 nových operačních programů. Zůstává však otázkou, jak se k tomu postaví **Evropská komise**, která počet, prioritní zaměření i objem finančních prostředků každého operačního programu **musí schválit**.

Význam a zařazení Národního rozvojového plánu

Národní rozvojový plán (NRP) je významným dokumentem, který podrobným způsobem formuluje hierarchii priorit vývoje České republiky a **rozpracovává cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti** na dané období. Vychází ze **Strategie hospodářského růstu ČR** a **Strategie udržitelného rozvoje ČR**. Na programovací období 2007 až 2013 NRP definuje tyto priority hospodářské a sociální soudržnosti:

- podnikání
- lidské zdroje a vysoké školy
- inovace a znalostní ekonomika
- dostupnost a infrastruktura
- řešení regionálních disparit,

kteř jsou pak rozpracovány již do navrhovaných **jednotlivých operačních programů**, včetně návrhu na jejich finanční krytí. Na rozdíl od současného NRP na období 2004-2006 bude připravovaný NRP 2007-2013 zaměřen na **všechny tři nové cíle intervencí** evropské strukturální a kohezní politiky, bude také **zahrnovat aktivity financované Fondem soudržnosti** a bude popisovat vazbu mezi politikou hospodářské a sociální soudržnosti a politikou rozvoje venkova. Národní rozvojový plán rovněž nebude transformován do dokumentu typu Rámec podpory Společenství, jako je tomu nyní.

Zcela novým dokumentem, který je vyžadován připravovanými evropskými nařízeními, je **Národní strategický referenční rámec (NSRR)**. Tento klíčový dokument bude **spojnicí mezi evropskými prioritami** (uvedenými v tzv. Strategických obecných zásadách Společenství pro politiku hospodářské, sociální a územní soudržnosti) a **národními prioritami** politiky soudržnosti (rozpracovanými v Národním rozvojovém plánu) a musí prokázat jejich vzájemnou propojenost. NSRR bude již obsahovat seznam operačních programů a finanční alokace na ně. Na rozdíl od NRP **podléhá NSRR negociačnímu procesu s Evropskou komisí**.

Strukturální a kohezní politika EU a alokace pro ČR

Na bruselském summitu EU se šéfové členských států dohodli na finanční perspektivě **na období 2007-2013 s celkovým rozpočtem 862,36 milionů euro**. Na strukturální a kohezní politiku bylo určeno **307,62 miliard euro** (v cenách roku 2004) na celé sedmileté období.

Novinkou pro budoucí programovací období je redukce na pouhé **tři cíle strukturální a kohezní politiky EU**, které zahrnují i současné komunitární iniciativy (Interreg, Leader, Urban, Equal) a také financování projektů z kohezního fondu:

A) Konvergence

- určen k urychlení ekonomické **konvergence nejméně rozvinutých regionů** (s HDP per capita pod 75 % průměru EU),
- jsou z něj financovány i projekty v regionech postižených „statistickým efektem“, které hodnotu 75 % překročily jen díky rozšíření EU o chudší členské země,
- součástí je i čerpání prostředků z Kohezního fondu pro členské země s HDP per capita pod 90 % průměru EU na velké projekty v oblastech dopravy a životního prostředí,
- na tento cíl je určeno **251,33 miliony euro** (81,7 %).

B) Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

- sleduje **naplnění Lisabonské strategie** na úrovni regionů a rovněž se soustřeďuje na zvýšení zaměstnanosti,
- týká se regionů, které nesplňují podmínky pro získávání dotací v rámci cíle Konvergence,
- na tento cíl je určeno **48,79 milionů euro** (15,8 %).

C) Evropská územní spolupráce

- zaměřuje se na **podporu společných programů na přeshraniční, mezinárodní a meziregionální úrovni**,
- vychází z dosavadní komunitární iniciativy Interreg,
- na tento cíl je určeno **7,5 miliony euro** (2,4 %).

Pro Českou republiku je alokován ekvivalent **3,4293 % HDP** zvýšeného o **200 milionů euro** pro Prahu (viz tabulka). Tyto finanční prostředky budou **navýšeny o 15 % z veřejných zdrojů ČR**, když hlavní váhu tohoto spolufinancování bude nést státní rozpočet, případně státní mimorozpočtové fondy (SFDI, SFŽP).

Odhad alokací finančních nástrojů strukturální a kohezní politiky EU pro ČR

(mld. Kč, běžné ceny, na celé období 2007-2013)

Veřejné zdroje			
Veřejné zdroje celkem	Zdroje EU		Spolufinancování ČR
	Strukturální fondy	Kohezní fond	Celkem
903,1	525,5	259,8	117,8

Zdroj: vlastní kalkulace EU Office na základě výsledků bruselského summitu

Návrh operačních programů v NRP 2007-2013

Zatímco v současné době jsou prostředky na evropskou strukturální a kohezní politiku poskytovány prostřednictvím **pěti operačních programů** (OP Průmysl a podnikání, OP Rozvoj lidských zdrojů, OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, OP Infrastruktura, SROP), **dvou jednotných programovacích dokumentů** (pro cíl 2 a cíl 3 v Praze), **dvou komunitárních iniciativ** (Interreg a Equal) a **Kohezního fondu**, do budoucna se počítá s využitím **pouze operačních programů**. Podle připravovaného Národního rozvojového plánu by jich mělo být **24**:

1. Operační program Podnikání a inovace (pro cíl Konvergence)

- program by měl zlepšovat podnikatelskou infrastrukturu (nemovitosti), podporovat spolupráci firem, univerzit a výzkumných institucí, usnadnit zavádění nových technologií, procesů a inovací, vytvářet a zlepšovat služby pro podnikání, rozvíjet lidské zdroje v podnicích, podporovat podnikavost, zakládání a rozvoj firem, motivovat k efektivnímu využívání energií, rozvíjet internacionalizaci podniků,
- řídicím orgánem bude **Ministerstvo průmyslu a obchodu**, implementačními agenturami pak CzechInvest, CzechTrade, ČMZRB a ČEA.

2. Operační program Výzkum, vývoj, inovace (pro cíl Konvergence)

- program by měl rozvíjet kapacity ve výzkumu a vývoji, zefektivnit vzdělávání a zpřístupnit znalosti potřebné pro výzkum, vývoj a inovace, napomoci zakládat centra/póly excelence, posilovat spolupráci mezi podniky a veřejnými/vysokoškolskými institucemi, podporovat malé a střední podniky (MSP) v oblasti výzkumu a vývoje a inovací, podporovat ekologické inovace a šířit informace o výzkumu, vývoji a inovacích pro podniky a výzkumné/vysokoškolské organizace,
- řídicím orgánem bude **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, implementačními agenturami CzechInvest a Technologické centrum AV ČR.

3. Operační program Rozvoj lidských zdrojů a zaměstnanost (pro cíl Konvergence)

- program by měl umožnit zvyšovat adaptabilitu pracovníků a zaměstnavatelů prostřednictvím vyšších investic do vzdělávání a vyšší účasti pracovníků v něm, zlepšit přístup k zaměstnání a preventivně působit proti nezaměstnanosti, posilovat integraci osob ohrožených sociálním vyloučením, podporovat celoživotní vzdělávání, modernizovat a posilovat instituce působící na trhu práce,
- řídicím orgánem bude **Ministerstvo práce a sociálních věcí**.

4. Operační program Vzdělávání (pro cíl Konvergence)

- program by měl usnadnit modernizaci vzdělávacích systémů počátečního a dalšího vzdělávání, vytvářet komplexní systém celoživotního učení, zvyšovat odbornou kvalifikaci pracovní síly v průběhu produktivního věku, rozvíjet infrastrukturu pro vzdělávání, rozvíjet lidský potenciál ve výzkumu a vývoji,
- řídicím orgánem bude **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**.

5. Operační program Životní prostředí (pro cíl Konvergence)

- program by měl zlepšit situaci v oblastech vodního hospodářství a protipovodňové ochrany, v ovzduší, hluku a ve využití obnovitelných zdrojů energie, v odpadech, obalech a staré ekologické zátěži, v environmentálních rizicích, v přírodě a krajině, v environmentálním vzdělávání, poradenství a osvětě,
- řídicím orgánem bude **Ministerstvo životního prostředí**.

6. Operační program Doprava (pro cíl Konvergence)

- program by měl podpořit výstavbu a modernizaci sítě trans-evropských dopravních sítí (TEN-T) a sítí navazujících, výstavbu a modernizaci regionálních sítí drážní dopravy, výstavbu a rozvoj dálniční sítě a sítě silnic I. třídy mimo TEN-T, výstavbu a modernizaci důležitých dopravních spojení na území Prahy a zlepšovat kvalitu dopravy a ochrany životního prostředí z hlediska problematiky dopravy,
- řídicím orgánem bude **Ministerstvo dopravy**.

7. Integrovaný operační program (pro cíl Konvergence)

- program by měl podporovat vyvážený rozvoj území a jejich regionů, snižovat existující disparity a stimulovat rozvojový potenciál regionů prostřednictvím zvýšení kvality práce veřejné správy a zkvalitnění veřejných služeb, zlepšení využití rozvojového potenciálu a posílení konkurenceschopnosti a rozvoje podnikání v oblasti cestovního ruchu a aktivizace regionálního potenciálu,
- řídicím orgánem IOP bude **Ministerstvo pro místní rozvoj**, zprostředkujícím subjektem bude Centrum pro regionální rozvoj ČR. Do realizace programu budou zapojeny další resorty jako koneční příjemci grantových schémat, a to v oblasti zvýšení kvality práce veřejné správy a zkvalitnění veřejných služeb (MZd, MK, MI, MV, MS, MŠMT, MPSV, atd.) a v oblasti lepšího využití rozvojového potenciálu a posílení konkurenceschopnosti a rozvoje podnikání v oblasti cestovního ruchu (MK). Ověřena bude i role vybraných měst jako konečných příjemců v oblasti grantových schémat realizujících komplexní rozvoj těchto měst a jejich spádového území.

8.- 14. 7x Regionální operační programy (pro cíl Konvergence)

- **každý region soudržnosti typu NUTS 2** kromě Prahy (tedy Severozápad, Jihozápad, Střední Čechy, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava a Moravskoslezsko) by měl mít **vlastní regionální operační program**, který by respektoval jednotlivé rozvojové priority každého regionu,
- program by měl zlepšit regionální dopravní i informační infrastrukturu, stav životního prostředí, zvýšit podíl cestovního ruchu na hospodářské prosperitě, zvýšit prosperitu regionů rozvojem malých a středních podniků a řemesel, modernizovat a zlepšovat životní podmínky pro obyvatele ve městech a na venkově,
- řídicím orgánem každého Regionálního operačního programu je **Regionální rada** příslušného regionu soudržnosti.

15. Operační program Technická pomoc (pro cíl Konvergence)

- na rozdíl od aktuálního programovacího období je **technická pomoc** obsažena **v samostatném operačním programu** (nyní je jednou z priorit v každém operačním programu),
- z programu se financuje efektivní řízení, kontrola, sledování a vyhodnocování realizace Národního rámce politiky soudržnosti, který zastřešuje aktivity politiky hospodářské a sociální soudržnosti v ČR a aktivity spojené s využíváním prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti,
- řídicím orgánem je **Řídicí orgán Národního rámce politiky soudržnosti**.

16. Operační program Praha – Konkurenceschopnost

(pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – financováno z ERDF)

- program by měl umožnit zlepšení dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb, zkvalitnění životního prostředí a zvýšení konkurenceschopnosti Prahy rozvojem a efektivním využitím svého inovačního potenciálu,
- řídicím orgánem bude **hl. m. Praha**.

17. Operační program Praha – Adaptabilita

(pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – financováno z ESF)

- program by měl umožnit zvýšení adaptability pracovníků a zaměstnavatelů, zlepšení přístupu na trh práce a zkvalitnění vzdělávání a odborné přípravy,
- o umístění řídicího orgánu operačního programu zatím nebylo rozhodnuto.

18.-22. 5x Operační programy přeshraniční spolupráce (pro cíl Evropská územní spolupráce)

- jedná se o 5 operačních programů pro tuto přeshraniční spolupráci: **ČR-Polsko, ČR-SR, ČR-Rakousko, ČR-Bavorsko, ČR-Sasko**,
- program by se měl zaměřit na rozvoj místního podnikatelského prostředí a rozvoj cestovního ruchu v příhraničí, posilování dostupnosti dopravy a informačních sítí, ochranu životního prostředí, podporu obnovitelných zdrojů energie, rozvoj měst a venkova, podporu vzdělání, výzkumu a vývoje, kultury, integraci na trhu práce a podporu malých místních iniciativ,
- spolu s OP nadnárodní a meziregionální spolupráce (viz níže) navazuje na současnou **iniciativu Interreg**,
- řídicím orgánem je **Ministerstvo pro místní rozvoj**.

23.-24. 2x Operační programy nadnárodní a meziregionální spolupráce

(pro cíl Evropská územní spolupráce)

- programy umožňující spolupráci nesousedících regionů v rámci nadnárodní spolupráce (týká se středoevropského, jaderského, podunajského a jihovýchodního evropského území) a meziregionální spolupráce (jakékoliv jiné členské země),
- řídicí orgán bude **společný pro všechny zúčastněné členské státy** a rozhodování o svěřeni této funkce bude probíhat v roce 2006 na jednáních zástupců členských států a Evropské komise.

Odhad alokací na operační programy

(mld. Kč, běžné ceny, na celé období 2007-2013)

	Veřejné zdroje celkem	Zdroje z EU	Spolufinancování ČR
OP Podnikání a inovace	77,5	67,4	10,1
OP Výzkum, vývoj, inovace	49,5	43,0	6,5
OP RLZ a zaměstnanost	91,5	79,6	11,9
OP Vzdělávání	88,3	76,8	11,5
OP Životní prostředí	183,4	159,5	23,9
OP Doprava	177,9	154,7	23,2
7x Regionální OP	158,2	137,6	20,6
Integrovaný OP	45,2	39,3	5,9
OP Technická pomoc	5,3	4,6	0,7
2x OP Praha	14,4	12,6	1,9
7x OP Evropská územní spolupráce	11,7	10,2	1,5

Zdroj: výpočet EU Office na základě návrhu NRP z listopadu 2005

Další kroky v programovacím procesu na období 2007-2013

Národní rozvojový plán by měl být schválen vládou na přelomu ledna a února. V brzké době by měly být zahájeny práce na vypracování **Národního strategického referenčního rámce**, s jehož **schválením vládou** se počítá **do konce prvního čtvrtletí**. Jednotlivé **operační programy**, včetně jejich priorit, opatření, finančního objemu a dalších detailů by měla **vláda schválit do dubna**. Potom mohou být zahájeny konzultace s Evropskou komisí o podobě NSRR a operačních programů. Na evropské úrovni by měla být **do konce třetího čtvrtletí schválena prováděcí nařízení ke strukturální a kohezní politice na léta 2007-2013**, která legislativně upraví tuto oblast. **V říjnu** by mohly být **NSRR a OP formálně předloženy Evropské komisi**. Příští programovací období oficiálně **začíná 1. ledna 2007**, ale **schválení operačních programů Evropskou komisí** se očekává až tak **v únoru**. Při splnění tohoto poměrně optimistického scénáře by se **první výzvy žadatelům k předkládání projektů** mohly začít vypisovat **v březnu 2007**.

Celý tento proces však **může nabrat zpoždění**. To není zcela vyloučené zejména po dnešním **zamítavém stanovisku Evropského parlamentu**, který vyjádřil nespokojenost s dohodou šéfů členských států na Evropské radě. Nelíbí se mu zejména „**nízký**“ **objem celkového sedmiletého rozpočtu**, když místo členskými státy dohodnuté částky 862 miliardy euro europoslanci původně navrhli o **113 miliard euro vyšší rozpočet** (975 mld. euro). Parlament je nicméně "**ochoten zahájit konstruktivní vyjednávání s Radou**". Aby finanční perspektiva vstoupila v platnost, musí ji schválit zároveň Evropská komise, Evropská rada i Evropský parlament. Pro **nalezení společného stanoviska** v nejbližší době začne jednat předseda Evropského parlamentu Josep Borrell s rakouským kancléřem Wolfgangem Schüssелеm a předsedou Evropské komise Josém Manuelem Barrosem. Návrh nutné interinstitucionální dohody Komise patrně předloží počátkem února. Na ujednání není formální lhůta. Všichni zúčastnění však usilují o **dosažení dohody nejpozději letos na jaře**.

Vzhledem k tomu, že řada členských států ustoupila až na samou hranici možného, **nejsme** v otázce souhlasu členských států s vyšším rozpočtem **přílišnými optimisty**. Na druhou stranu ani příliš nevěříme, že by Evropský parlament zcela vetoval dohodu. Vhodným **kompromisním řešením** se proto jeví například **přesun v rámci rozpočtových kapitol** bez výrazné změny celkového rozpočtového objemu.

Jakékoliv oddálení finálního schválení finančního rámce 2007-2013 však bezesporu **odsouvá schválení výše zmíněných klíčových dokumentů** nezbytných pro čerpání peněz ze strukturálních fondů a Kohezního fondu (Národní rozvojový plán, Národní strategický referenční rámec, jednotlivé operační programy). To by **ublížilo zejména novým členským státům**, které nejvíce využívají zmíněné fondy. Pevně věříme, že v Evropském parlamentu se najde dostatek rozumu.

Jan Jedlička
EU Office
Česká spořitelna, a.s.
Poláčkova 1976/2
140 00 Praha 4
tel: +420 261 073 484
fax: +420 261 073 004
<mailto:jjedlicka@csas.cz>
<http://www.csas.cz/eu>